

F 24
1887

~~თეატრი~~

116
თეატრული
სამუშაოთა

თეატრი

1-6-8

საყოველ-კვირად სალიტერატუროდ და სამხატვრო გაზეთი

1887 წელს

№ 13 ჯ 14

აპრილის 26.

გაზეთი ღირს: ერთის წლ. 5 მ., ნახ. წ. 3 მ., ცალკე ნომ. 15 კ. ნელის მოწერა მიიღება: თბილისში რედაქ. კანტორაში, ფოთში ესარ. კალანდაძესთან. ადრესი გარეშე მცხოვრებთათვის: ГИФЛИСЬ ВЪ РЕДАКЦІЮ ГАЗЕТЫ «ТЕАТРЪ.» გაზეთი ისუიდება: თბილისში: ჩარკვიანის წიგნის მაღაზიაში; ხიდის ყურთან: აღინანოვის პაპიროზის მაღაზიაში. ქუთაისში: შილაძეთ წიგნის მაღაზიაში და ბათუმში პარიკმახერ არსენასთან.

საგაზეთოდ დანიშნული წერილები (კორრესპონდენცია) გარკვევით უნდა იყოს დაწერილი. თუ საჭიროება მოითხოვს წერილებს რედაქცია შეასწორებს. რედაქცია არა კისრულობს წერილების უკან გაგზავნას და მათ შესახებ მიწერ-მოწერას.

ყოველ წერილში უნდა იყოს მოხსენებული: სახელი, გვარი და საცხოვრებელი ადგილი დამწერისა.

რედაქციამ ბეჭდვა გაზეთი «თეატრი»-სა კ. ჩარკვიანის სტამბილამ გადაიტანა ბ. ექ. ხელაძეს სტამბაში; მისათვის № 13 თავის დროზედ ვერ გამოვიდა.

„თეატრი“-ს რედაქციას აქვს წარსული წლების №№ და მათთან გამოსული სურათები: თრბელიანი-სა, მესხი'ა, ალექსანდრე ჭავჭავაძესი, ილია ჭავჭავა-

სამსახური
01311201

ქესი, აკაკისა, შოთა რუსთაველისა, მოლიერისა, შექს-
ზირისა, ოსტროვსკისა, რაფ. ერისთავისა და იოსებ
დავითაშვილისა.

1886 წლის №№ თავის სურათებით ღირს	3 მან.
1886 „ „ „ „ „ „	4 „
ორივე წლისა ერთად „ „	6 „
თითო სურათი, საუკეთესო ქაღალდზე	
დაბეჭდილი, ღირს „ „ „ „	30 კ.
ცოტა მდარე ქაღალდზე „ „	20 „

შინც ისურვებს ფულის გამოგზავნას, მანეთზედ ნაკლები
შეუძლიან ფოსტის „მარკებით გამოგზავნოს.

როგორც წარსული წლების №№-ბის, ავრეთვე
სურათების გამოსაწერად გთხოვთ ჰირ-და-ჰირ რედა-
ქციას მოჰმართოთ, შემდეგი ადრესით:

**Г. Тифлисъ. Въ Редакцію газеты
„ТЕАТРЪ“.**

ამავე ადრესით მიიღება გაზეთზე ხელის მოწერა
ამ 1887 წ.

თბილისში მცხოვრებთათვის ადრესი: „თეატრი“-ს
კანტორა. (ოქრომჭედლების ქუჩა, ბარისოვის სახლე-
ბი, № 48).

პ. ა. აბაშიძე.

(1877—1887 წ.)

არ შეგვიძლიან არ ვაცნობოთ ბ. ბ. მკითხველებს
 ფრიად სასიამოვნო ამბავი.

აპრილის 5-ს, ჩვენს ნიჭიერს და დაუღალავს მშრო-
 მელს, ქართული დრამატული დასის არტისტს ბ. ვა-
 სილი ალექსის ძეს აბაშიძეს შეუსრულდა ათი წელიწადი
 მას შემდეგ, რაც პირველად გამოვიდა სცენაზედ.

ამის გამო სამს მახსს, ამა წლისას, ქართული
 დრამატული ხელოვნების მოყვარეთ განუზრახავთ პა-
 ტივი სცენ ათის წლის დაუღალავის და სასარგებლო
 სამსახურისათვის სამშობლო თეატრის ასწარეზზედ, ჩვენს
 ნიჭიერს და ფრიად დახელოვნებულს არტისტს-
 კომიკს ვასილი ალექსის-ძე აბაშიძეს. ათი წე-
 ლიწადია რაც დაარსდა ჩვენში დრამატული დასი და
 პირველი წარმოდგენიდან იგი განუწყვეტლათ იღვეწის
 და შრომობს სამშობლო თეატრისათვის, როგორც
 თავის საუცხოო და ხელოვნურის თამაშით, აგრეთვე
 ძრავალი პიესების თარგმნით. იმედი გვაქვს რომ
 ბევრნი, ჩვენის მოწინავე საზოგადოების წევრნი, ფაქტი-
 ურად მიიღებენ მონაწილეობას და ათის წლის სამსა-
 ხურისათვის ერთხელ მაინც დააჯილდოვებენ თავისი
 უზრადღებით, ამ საუვარელს არტისტს, რომელსაც არა
 ერთხელ დაუტკბია საზოგადოება ხელოვნური თამაშით.

3-ს მაისს, ამ სადღესასწაულოთ, არწრუნისეულ თეატრში გამართული იქნება ქართული წარმოდგენა, რომელშიაც მიიღებენ მონაწილეობას ჩვენი საუკეთესო არტისტები: მ. მ. საფაროვისა, ნ. მ. გაბუნია-ცაგარლისა, მ. მ. ლეონიძისა, კოტე უიუიანი, კოტე მესხი, თვით ბ. ვ. აბაშიძე, ა. მოხევე, ი. ცაგარელი, კ. მაქსიმიძე და სხვანი. წარმოდგენა შესდგება შემდეგის ჰიესებიდამ: ორი მოქმედება გოგოლის კომედიდამ «რევიზორი» (მეორე და მესამე მოქმედება), სუნდუკიანცის კომედიდამ «ხათაბაღა» (მეორე და მესამე მოქმედება), ცაგარლის კომედიდამ «ხანუმა» (მეორე მოქმედება) და მესუთე მოქმედება შილლერის ტრაგედიდამ «აუასაკები». როლები ასეა განაწილებული: მ. საფაროვისა (გორდნის ქალი და ნატალია), ნ. გაბუნია-ცაგარლისა (გორდნის ცოლი, ხამფერა და ხანუმა) მ. ლეონიძისა (ქეთევან და სარა), კ. უიუიანი (გორდნისი და ზამბახოვი) ა. აბაშიძე (ხლესტაკოვი, ისაია და აკოფა) კ. მესხი (ოსიპი და ჭრანცე მოორი), ა. მოხევე (ზემლიანიკა, მასისიანცი და ფანტიაშვილი), ი. ცაგარელი (ხლოპოვი, ტუუილ-კოტრიანცი და დანიელი) კ. მაქსიმიძე (ბობჩინსკი, სარქისა და კოტე ფანტიაშვილი). სრული იმედი გვაქვს, რომ ამ წარმოდგენაზე დიდ ძალი ხალხი დაესწრობა, ეს მით უფრო რომ ვ. აბაშიძე, ვიმეორებთ, საუვარელი და ჰატევისაცემი არტისტია, ჰროგრამა საუკეთესო ჰიესებისგან არის შემდგარი და ჩვენი ნიჭი-

რომ მუიღველები ჰყავთ მიჩვეული და არიან მოხერხებული გამუიღავები. ერთი ამ გამომცემელთაგანი არის სიტინი (СЫТИНЪ) ჩემი კარგი ნაცნობი, კარგი კაცი, და მარტო ეს ცდილობს ამ გვარ გამომცემათა შინაარსის გაუმჯობესობას.

«საქმე, რომელსაც მე თქვენ გირჩევთ შემდეგია: აიღეთ ერთი, ან რამდენიმე ამ წიგნთაგანი: ანბანი, კალენდარი, ან რომანი (უფრო ბევრი ჯათა მოგინდებათ მოთხრობებზე: ესენი ძალიან ცუდებია და ბევრი კი იუიდება) წაიკითხეთ და გაასწორეთ, ან და—სულ გადააკეთეთ.

„მარტო სტამბის შეცდომები, გეოგრაფიული და ისტორიული უაზრობა, რომ გაასწოროთ ისიც კი გასარგებლებთ, ამისათვის, რომ რაც უნდა ცუდი წიგნი იყოს, მაინც ბევრი გაგეყიდებათ: „სარგებლობა“ კიდეც ის იქნება, რომ უფრო ნაკლებ სიტუტუტეს გარდასცემთ ხალხსა. თუ ამასთანვე გამოაკლებთ უზნეო, ხასიეთის გამათუტებელს ადგილებს და მათ მაგიერ ჩაუმატებთ სხვა რამეს ისე, რომ აზრი არ დაირღვეს—ეს უფრო კარგი იქნება. თუ ისარგებლებთ იმათი (მოთხრობისა, რომანისა და სხვ). არაკით და იმავ სათაურით შეადგენთ ახალ მოთხრობას, ან რომანს კარგი შინაარსით—ამაზე უკეთესი ხომ აღარა იქნებარა. ამასვე გეტყვით კალენდარებზე, ანბანებზე, ისტორიებზე და სხვ. თუ ამ გვარი მუშაობა გესიამოვნებათ, ამოიჩიეთ ის, რაც უფრო მოგწონთ, რასაც, თხვენის აზრით, უფრო ხალისით გააკეთებთ, მომწერეთ და მე გამოგიგზანით. მე გამოგიგზავნით რამდენსამე წიგნს. ჩემთვის ძალიან სასურველია დამთანხმდეთ ამ ჩემს წინადადებაზე.

ეს სამუშაო, უეჭველად, სასარგებლოა. რამდენიც უფრო ხალისით და სიყვარულით შეუდგებით ამ საქმეს, იმდენად მომეტებულს სარგებლობას მოუტანთ ხალხს.

«თქვენი ლევ ტოსტოი».

თბილისის გუბერნატორად დეისტვიტელნი სტატსკი სო-
ვეტნიკი «კარლ ფოვინი ზისსერმანი».

* *

მკითხველებმა უკვე იციან, რომ ბაქოსკენ მიმავალი ხაღხის
მატარებელი რელსებიდამ გადავარდა და შიგ მსხდომნი
ბევრი მოკლა და ბევრი დაასახინრა. ამ ავრილის სამს მოი-
ტანეს და თბილისის სასაფლაოზე დაასაფლავეს გარდა-
ცვალებულთა გვამნი.

* *

ამ უკანასკნელ დღეებში ქალაქის სამმართველოს წინ
გავლის ილაჯი აღარ არის. მშობლები და ახალ გაზდა
კაცები მოგროვილან და შინჯავენ გამოფენილს სიებს,
რომელშიაც არის ჩაწერილი სახელი და გვარი იმ
პირთა, ვინც ამ წელიწადს უნდა გადაინადოს სამხედ.
რო ბეგანა.

* *

როგორც ვიცით ბ. აკაკის იუბილუი გადიდო მომა-
ვალი მანისსათვის.

ამ საქმის მოთავენი თუ ეხლავე არ ამოარჩიეს, და-
გვიანდება და შემდეგ არც კი აღარავინ იკისრებს ამ არა
ადვილ საქმეს; რომ იკისროს კიდევ ვინმემ, ვედარ მოას-
წრებს რიგიანად მომზადებას. ამისათვის არ იქნებოდა
ურთიგო, რომ ეხლავ შეუდგნენ ამ საქმეს.

ბევრი ჩიჩინი არ უნდა: ვისაც უყვარს სამშობლო,
იმას უნდა უყვარდეს... პოეტოც.

* *

გათბა დღეები და გააჩადა ბ. დოროტიტუანიძემ თავი-
სი „ტრამვაი.“ მარშანდელს შენობას კიდევ მიუმატა. კრა-

მიტით დახურულ ფანჯარებს ქვეშ მოთავსდება ათასზე მეტი კაცი. ფანჯარები ორად არის გაყოფილი: ადგილები დაბალი ხაღხისათვის არის ცაფკე და ინტელექტუალისათვის ცაფკე. დაბლა მინდორზე კიდევ მოუმატებია გძელი სკამები, ასე რომ „ტრამვაი“-ში თავისუფლად მოთავსდება 6—7 ათასამდე კაცი. წელს უფრო საინტერესო იქნება „ტრამვაი“, სანამ შარშან, რადგანაც, როგორც შევიტყუეთ, ბ. ლორთქიფანიძე აპირებს ქართულ და რუსულ მომღერლების ხორბს მოწვევას. დმერთმა ხედი მოუმართოს! იქნება წელს მაინც გვქონდეს თბილისელებს ერთად-ერთი ადგილი, სადაც შეგვეძლება საღამოსამობით წასვლა, გართობა და დასვენება წმინდა ჭარზე, მთელი დღის შრომის შემდეგ.

4¹/₅ * *
34

აპრილის 30-ს თბილისის სომხური დრამატული დასის არტისტები, არტისტს ჩიმიშკიანს ოცდა ხუთი წლის იუბილეის უხდიან. ბატ. ჩიმიშკიანმა რამდენჯერმე ქართულ წარმოდგენებშიაც მიიღო მონაწილეობა.

* * *

როგორც შევიტყუეთ დრამატული საზოგადოების კომიტეტი დაიწყებს წარმოდგენებს სექტემბრიდან. იმედი გვაქვს, რომ ამ ზაფხულს შეამზადებს (გადააწერინებს), როგორც ახალ პიესებს, ისე როდებებსაც.

არ იქნებოდა ამასთანავე ცუდი და არც უდროვო, დაენიშნათ საზოგადო კრება და წარმოედგინათ ანგარიში წარსული სეზონის შემოსავალ გასავლისა.

* * *

რუსულ სცენას კიდევ მოაკლდა ერთი დიდება: გარდაიკვდა არტისტი ვასილი ვასილის ძე სამოილოვი.

სამოილოვმა შეასრულა კურსი „გორნი ინსტიტუტი ში“ და შევიდა კიდეც სამსახურში. ზოგი ერთებმა ურჩიეს გამოეცადათ თავისი თავი აქტორობაში—მიეღო დებიუტი საიმპერატორო სცენაზე. სამოილოვი დათანხმდა. პირველად გამოვიდა მიუგელის ოპერაში „მშვენიერი იოსები.“

რასაც მოელოდნენ ერთი ათათ გადააჭარბა სამოილოვმა და ამის შემდეგ იღებდა მონაწილეობას ჯერ ოპერაში და შემდეგ გადავიდა დრამატულ როლებზე.

მაშინ იყო საუკეთესო, ბრწყინვალე დრო რუსული დრამისა: ცოცხლები იყვნენ გამოჩენილი არტისტები: კარატიგინი, მაქსიმოვი, მარტინოვი სოხნიცკი და სხვ. და სამოილოვი ერთბაშად გამოირკვა, დაწინაურდა მათში თავისი ნიჭით და განსაკუთრებით გრიმიროვკით. შემდეგში პირველი ადგილი დაიმკვიდრა რუსულ სცენაზე. ამ ბოლოს დროს თეატრის დირექციასთან ცოტა რამ უკმაყოფილება მოუვიდა და სულ თავი დაანება სცენას. ათასში ერთხელდა იღებდა მონაწილეობას კერძო წარმოდგენებში, ისიც მარტო მაშინ, როდესაც ეს წარმოდგენები იმართებოდა საქველმოქმედოთ. წარსულს წეღს იდღესასწაულეს 50 წ. იუბილელი საიმპერატორო დასის გამოჩენილი არტისტის ვასილი ვასილის ძე სამოილოვისა.

ყ ც ხ რ ე თ შ ი

(შატაჩა მოთხრობა)

I

მათე ნამორელი პარისის საექიმო აკადემიაში რო სწავლობდა, ძალიან ღარიბად ცხოვრობდა. მისი მშობლები სიღარიბის გამო სამს თთვეში ერთხელ ათს თუმანს უგზავნიდნენ.

აბა ამ ფულით სტუდენტი, და მერე საექიმო ფაკულტეტისა, როგორ მოახერხებდა გაუჭირებლად ეცხოვრა! მას ეჭირა მეექვსე სართულში ერთი პატარა ოთახი, რომლის მართულობაც იყო ერთი საწოლი, ერთი ტაბლა და ერთი სკამი. ცხენის ან ჯორის ხორცის ბივტეკი და ჟერვეს უველი მის ჩვეულებრივი საქმელი იყო. ღვინოს, ჩაის და ყავას შემთხვევით თუ დალევდა. სამოსელიც შესაფერად ზომიერის ღირსებისა ეცვა.

ნამორელის ამხანაგები, რომლებიც ცოტა უკეთ ცხოვრობდნენ, რადგან მათ თთვეში ოთახი ან ხუთი თუმანი მისდიოდათ, მის ჩვეულებრივს დაყურსებას გაჭირებულს მდგომარეობას აწერდნენ. მათ შიშიც ჰქონდათ არ დაქლექდესო და ამიტომ ცდილობდნენ როგორმე ხელი გაემართათ. მაგრამ ნამორელი ხერხიანად ერიდებოდა მათ დახმარებას. ის თავის დღეში არ ისესხებდა მათგან ფულს; სადილზე ან სასმელზე იშვიათად დაეპატიებოდა. მე არა მიჭირს-რა, ცხენის ხორცი იაფიაო, იტყოდა ხოლმე.

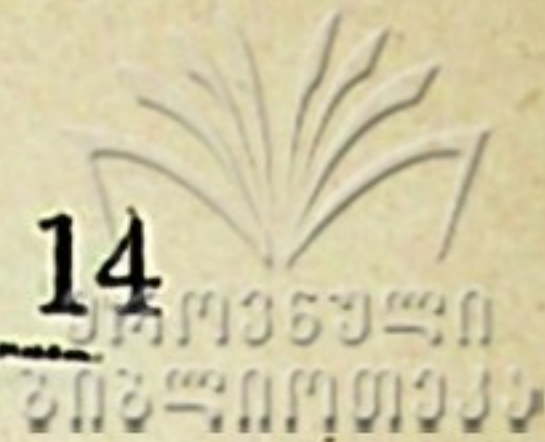
ნამორელის ჩვეულებრივი დაყურსება მხიარულებად შეიცვლებოდა ხოლმე, როცა ის ამხანაგებში ბაასს დაიწყებდა. როგორც სერიოზს მსჯელობაში, ისე მასხრობაში ის ერთი პირველთაგანი იყო. ზოგს ის ემასხრებოდა, ზოგი მას. მასხრობის სხვა საგანთა შორის პირველი ალაგი ქალებს ეჭირათ, და ამას თავის მიზეზიც ჰქონდა. ნამორელი საშინელი სილამაზის მოყვარე კაცი იყო. მას ლამაზი ქალები გაგიჟებით უყვარდა. ამხანაგებმა ეს იცოდნენ და აგრეთვე ისიც იცოდნენ, რომ ნამორელი პარისში ქალებს არ მიჰკარებოდა. მათეს გაეგონა, რომ ქალები ფულებს ითხოვენ ვაჟებისაგანაო და ამის გამო დალაპარაკებასაც ვერა ჰბედავდა ქალთან.

— ჰა, მათე, მგუსტინი მოგწონს განა?—ეტყოდა ერთი.

— მიწერ-მოწერაცა აქეთ ერთმანერთანა. — დაუკრავდა კვერს მეორე.

— არა, ჩვენ რომ გვიმაღავ, რად გვიმაღავ, მათე? არ შეგეცილებით! — მესამე დაუმატებდა.

მათე ამ დროს იღიმებოდა და პასუხად ეტყოდა ერთ-ერთს

— ოგუსტინი კი არა და, შენი ლუიზი როგორ არი?

— ამისთანა ლაზღანდარობაში მათეს ამხანაგები შეთხზავდენ ვითომც მას დანიშნული ჰყავდეს და ჩუმად მასთან დაიარებოდეს.

II

რა ანუგეშებდა ნამორელს იმ გაჭირებაში, რომელშიაც ის იყო? რით უნდა შეევესო ის, რაც სტუდენტობის დროს მას აკლდა? აი ამის პასუხი. ნამორელი გატაცებული იყო ერთის აზრით. დიდის ხნითგან მას დაენიშნა თავისთვის ერთ-გვარი სარბიელი, რომელისთვისაც ამზადებდა თავის თავს და რომლის წარმოდგენაც მას ასაზრდოებდა. მე ვთქვი, რომ ის ექიმად ემზადებოდა. დიახ, იმას უნდოდა მკურნალობის საფუძვლიანად შესწავლა და ამ ცოდნის საშუალებით ქვეყნის მოკეთედ გახდომა. მას მომავლის ცხოვრების და მოქმედების პლანი მუდამ თვალ-წინ უდგა, და არა ერთხელ და ორ-ჯერ შეუპყრია მისი გონება ამ ნაირს ოცნებას.

— აი, დავბრუნდები შინ. მიშოვნე როგორმე რამდენსამე თუმანს, ვიყიდი საჭირო წამლებს; მათ ერთს ყუთში ჩავაწყობ, წამოვიკიდებ და სოფლითგან სოფელში ვივლი. აი, შევალ ერთს სოფელში. მინც კი შემხვდება, ვეტყვი: მე ექიმი ვარ და ვინ არის აქ ავად-მყოფი რო ვუწამლო. სოფელში უეჭველად რამდენიმე ავად-მყოფი იქნება, დავუვლი ყველას და ვუწამლებ. მერე მამასახლისსა ვთხოვ ხალხს შეატყობინოს, რომ მე მინდა დარიგება მიეცე ავად-მყოფის მოვლის და კარგად-მყოფის გაფრთხილების შესახებ. ჰიგიენა რალა! ჰო, ჰიგიენაა რაც არი, მარა!... აი, შეიკრიბა ხალხი; აი, მდაბიო ენით გავაგებინე სუყველაფერი და სოფელში ერთი-ორად, ერთი სამად და მეტადაც იკლებს ავად-მყოფობა... რამდენიმე ხანი დავრჩები ამ სოფელში, უბრალო და ჩვეულებრივის ავად-მყოფობის (ყველა ავად-მყოფობა დასაწყისში უბრალოა!) წამლებს დავუწერ, ვასწავლი მათ ხმარებას და წავალ სხვა სოფელში....

აი, ნამორელის ფიქრი, იდეალი, სანატრელი. ის ამით სულდგმულვდა და ინუგეშებდა თავს. ღრმად დარწმუნებული იყო, რომ ეს კარგი და ადვილად მოსახერხებელი საქმე იყო. ბაასის დროს ამ თავის სანატრელს ისეთის დაჯერებით და სიმტკიცით იცავდა, რომ ვერა კრიტიკა ვერ მიუღებოდა მას.

— რა? ებაასებოდა თავის თავს, ამბობენ, რომ ვერ გაგძლებ სოფელში, სიმშლით მოგკვდები, მომწყინდება. პრა, მე ისეთი კაცი არა ვარ. არც სოფელია ისეთი, რომ ლუკმა-პური არ მაჭამოს ჩემის სამსახურისთვის; რომ წამლებისა და ჩემთვის საჭირო წიგნების საყიდლად ფულები არ მომცეს... განცხრომით ცხოვრება რად მინდა! არა, ტყუილია! ვინც მაგას ამბობს, მას არა სწამს-რა, კაცის სულის ძალას არ იცნობს... ან ეგრეც რომ იყეს, რა?! გაჭირებაში ვიყვე რა! სიმშლით ხომ არ მოგკვდები....

იმას არ უყვარდა თავის აზრის წინააღმდეგ საბუთებზე გაჩერება. მას სწამდა, რომ სუყველაფერი კარგად წავიდოდა.

— სულ ხომ ავად-მყოფის მოვლაში არ ვიქნები, ოცნებობდა ის — თავისუფალი დროც დარჩება. ამ დროს მეცნიერულს გამოკვლევას მოვანდომებ. პეწერ ყოველ-გვარს სწეულვბას, შევისწავლი სახალხო ექიმობას, კარაბადინებს გავარკვევ კრიტიკულად.... ხალხმა ბევრი წამლები იცის, რომლებიც უცნობნი არიან მეცნიერთათვის; იმეებს სულ შევისწავლი და იქნება ახალი რამ ვაცნობო მეცნიერვბას.

სხვა ოცნება არა ჰქონია ნამორელს, ამით იყო გატაცებული და ამის ბრალიც იყო, რომ ის ისე დაყურსებული იყო ჩვეულებრივ.

III

ნამორელის ცხოვრება პარისში ძალიან ერთ-გვარი იყო. სწავლა, სწავლა და სწავლა. ბასართობებს ის არ მისდევდა და ვერც შეეძლო მიდევნა. ხან-და-ხან თუ შევიდოდა რომელ-

სამე თავის ამხანაგთან, თორემ სხვა დროს ან თავის სახლში, ან ბიბლიოთეკაში და ან აკადემიაში ატარებდა.

ასეთს ერთ-გვარობაში გაატარა ოთხი წელიწადი მათემ. მეხუთეც იმ ნაირადვე უნდოდა გაეტარებინა, მაგრამ ბედმა მოინდომა ამ ერთ-გვარობის შერყევა.

ზიორგობისთვე იყო. პარისს ბურუსი ზედ დასწოლოდა. ნამორელი აკადემიითგან მიდიოდა თავის სახლისკენ სადილის საჭმელად. იმ ქუჩაზე, სადაც ის იდგა, ბევრი გაზეთების საყიდარი ღუქნები იყო, რომელთაგანაც მათეს ერთი ჰქონდა ამორჩეული და გაზეთს სულ იქ ყიდულობდა. იმ დღეს, თავდალუნული რომ მიდიოდა, ნამორელი თავის ღუქანს ასცდა და სხვაში შევიდა. იქ შესული თუმცა გაოცდა, მაგრამ აღარ გამობრუნდა; მოითხოვა გაზეთი. დახლში მჯდომმა ქალმა მიაწოდა მოთხოვნილი გაზეთი და თან უთხრა:

— უჰ, რა ბურუსია! კაცი ვერაფერს არჩევს!

ნამორელმა თითქო მაშინ დაინახა, რომ დახლში მჯდარი ქალი იყო. უნებლიედ შეაჩერდა სახეზე და დაინახა ქალის მოღიმარი პირის-სახე. იმ დროს, როცა ნამორელი ზამთრის სუსხს გრძნობდა, როცა არე-მარე-სიგრილის სიოს უბერავდა, ამ ქალის დანახვაზე მას დასთბა. სითბომ კარგს გუნებაზე დააყენა და ქალის სიტყვებს გრძელი პასუხი მისცა:

— ღიახ, ამ ბურუსმა თვალები ისე ამიხვია, რომ იმ ღუქანს ავცდი, საცა ჩვეულებრივ ვყიდულობ და აქ შემოველ.

ქალმა გაისიცილ-ლიმილა.

— მე კიდევ არაფერი, ჩვენ იგივე გაზეთები გვაქვს, თქვა მან. მათემ დაუწყო ყურება ქალის ბაგეებს, რომლებიც საშინელის სიტკბოთი იღიმებოდნენ. მას დასცხა და, თუმცა ფული მიცემული ჰქონდა, თავის შეუგნებლივ გაჩერდა ღუქანში.

— თქვენ უცხოელი უნდა ბძანდებოდეთ, კითხვით უთხრა ქალმა.

— ღიახ, ნამდვილს ამბობთ, ჩემი ლაპარაკი ამტკიცებს ამას, მიუგო მათემ.

ქვლავ მუდამ აჩქარებული ნამორელი ეხლა აღარა ჩქა-

რობდა დუქნითგან გამოსვლას. ქალმა მიიპყრო მის ყურადღება. ლაპარაკში გაერთო და ქალის თხოვნით კიდევ დაჯდა სკამზე. ძალმა რომ მისი ენაობა გაიგო თავისიც შეატყობინა ამ ნაირად:

— მე გახლავარ მწერალი ქალი. ჩემს ნაწერს შეხედებით ხშირად *Figaro*'-ში, ვწერ სხვა გაზეთებშიაც. მხლა ცოტად სამუშაო გამომელია და იძულებული ვიყავ ამ დუქნის პატრონთან დამდგარვიყავ; ის ეხლა გარედ არი და მე დახლში მის მაგიერ დავჯეგ.

ნამორელი და ქალი ლაპარაკში იყვნენ, როდესაც მუშტრები შემოვიდნენ. მაშინ ადგა მათე და გამოესალმა.

— *Bonjour, Madame!*

— *Bonjour, Monsieur! Au revoir!*

ნამორელმა სირბილით გასწია შინისკენ.

— *Madame* კი ვუთხარ და ნეტა ვიცოდე ვინ არის; იქნება *mademoiselle*'-იც იყვეს. ეს დიდად საგულეებელია, მაგრამ რა უჭირს, *politesse*'-ია *madame*'-ის თქმა, სჯიდა ამ ნაირად მათე.

IV

ნამორელი რალაც აღტაცებული იყო თავის ოთახში რომ შევიდა. აკადემიითგან თითქო მშვიერი წამოვიდა, მაგრამ ახლა სულ აღარ უნდოდა პურის ჭამა. ბული თითქო დაუძძიმდა, მძლავრად ფეთქავდა და სისხლს ნაკადულსავეთ ისროდა. ის გადაწვა გულ-აღმა საწოლზე და გაშტერდა. ამ დროს თვალ-წინ მოეჩვენა იმ ქალის მოციმციმე სახე. ბაჩერდა მათე. ბული უფრო უცემდა. მრთი ღონიერად გაიზმორა და, თითქოს გამოფხიზლებული, წამოვარდა. შუბლზე ხელი მოისვა და გაექანა სპირტის ლამპის ასანთებად, რომ ცხენის ბიეტეკი მოეწვა; სპირტის ლამპის აღების მაგიერ, იმან ხელი მოაელო სანათს ლამპას და დადგა ტაბლაზე. მერე წუმწუმისკენ გაექანა და როცა გაჰკრა მოსაკიდებლად, მაშინ შეამჩნია, რომ შემცდარიყო.

— დასწყევლოს ღმერთმა, რა დამემართა?! შეიტია თავისთავად.

როგორც იყო ძალა დაატანა თავის-თავს, მოიკრიბა ნერვების სიმშვიდე და გაიკეთა სადილი. ბივტეკი კარგი გამოდგა, მაგრამ პირველივე ლუკმა თითქო უგემური ეჩვენა, მეორე და მესამე ძალით შეჭამა და მეოთხის დაღეჭვა ძალიან გაუჭირდა. ნახევარ ბივტეკზე მეტს თავი დაანება. შადა სრულებით დაჰკარგოდა და როცა ხორცს სჭრიდა, ხელები უკანკალებდა.

— დასწყევლოს ღმერთმა, რა დამემართა?! ამბობდა თავისთავად.

სადილს შემდეგ მათე ტაბლას მიუჯდა გაზეთის საკითხავად, მაგრამ რომ აღარც კითხვის შადა ჰქონდა! შადაკითხა მეთაური წერილი, გადავიდა ოფიციალს ცნობებზე და უცებ დაეკითხა თავის თავს: — რა იყო მეთაურს წერილში, ან ვისი იყო? როცა წერილის სათაური მეორედ წაიკითხა, იფიქრა უნდა საინტერესო რამ იყოს და მეორედ მიჰყვა კითხვას. დიდს ძალას ატანდა თავის-თავს, რომ გულის-ყური გაედევნებინა, მაგრამ წაკითხულის ფრაზის შინაარსი აღარ ახსოვდა. — დასწყევლოს ღმერთმა, რა დამემართა?! ამბობდა გაკვირვებით მათე. ნამორელს აუტყდა ზმორება და კანკალი. შაზეთს თავი დაანება და ოთახში ბოლთას ცემა დაუწყო. წინ და უკან სიარულით რომ დაიღალა, აიღო ქუდი და გამოვიდა გარედ. ბიბლიოთეკაში წასვლა გადასწყვიტა მან.

შზად ისევ იმ დუქნის წინ უნდა აველო, სადაც ქალი ნახა.

— ნეტა კი რამ საქმე მქონდეს, რომ შევიდე კიდევ ამ დუქანში, — თქვა მათემ — მაგრამ რას იტყვის! ეხლა არ იყო აქაო, თუ უნდა რამე, რატომ მაშინ არ იყიდაო, ასე იტყვის ის. ჰჰ, შევიდე თუ არ შევიდე? ეჰ, არა, ხვალ შევალ, გაზეთისთვის. — ამ სჯაში იყო, რომ იმას მოაგონდა ერთი რამ. როცა დუქნიდან გამოდიოდა ქალმა *bonjour, monsieur* რომ თქვა, დაატანა *au revoir*-ო.

— არა, *bonjour* თქვა, *au revoir* რაღა საჭირო იყო! ნუ თუ მას უნდა ჩემი ნახვა? იქნება *politesse*-ით მითხრა! ვაშ რა-

ტომ სხვები არ მეუბნებიან? ნამორელს ფიქრი გაუშტერდა, მე-
რე თითქო ახალს რასმე მივაწყდიო, იფიქრა: იქნება მოვეწო-
ნე.... ამ ფიქრის გონებაში გავლება და მის გაწითლება ერთი
იყო.

— რა დასაჯერებელია; მე ვინ მომიწონებს? უმტკიცებდა
ის თავის თავს — ამდენი ხანია ერთს ქალს არ მოვეწონებივარ.
შპ, ფრანგის ქალები სხვა ეშმაკები არიან!

ბიბლიოთეკაში კითხვის დროს ისივე დაემართა, რაც სახლ-
ში, ამიტომ იქითგან მალე დაბრუნდა და ერთს თავის ამხანაგ-
თან წაეიდა გასართობად, მაგრამ ისიც სახლში არ დახვდა-
კულ-მოწყვეტილი გაემართა შინისკენ. მისეღის უმაღლ დასაძი-
ებლად დაწვა.

— რა სიმპათიანია, რა კარგის გულისა უნდა იყვეს! ნე-
კა კარგად გამაცნო, გამაგებინა მის ვითარება... რა კარგა მო-
მეპყრა... ის *au revoir* რო მითხრა, ნეტა რად მითხრა!...

მოინდომა ქალის სახის დაეიწყება, სცადა სხვა საგანზე
იფიქრნა, მაგრამ ვერაფერმა შეეპყრო მის გონება. ისევ ღიმი-
ლი, ის ღიმილი, რომელიც ვითომ პირველად ენახა.

ბოლოს როგორც იყო ჩაიძინა.

V

მეორე დღეს აკადემიითგან დაბრუნებული ნამორელი გა-
ზეთის საყიდლად გუშინდელს დუქანში შევიდა. სახლში იჯდა
ერთი მოხუცებული დედაკაცი, კუნჭულში კი მოშორებით კით-
ხულობდა გუშინდელი ქალი. მათემ ეს ვერ შენიშნა და გულ-
მოწყვეტილმა ბებერს დედაკაცს მოსთხოვა გაზეთი. მათე გამოს-
ვლას აპირებდა, რომ უკანითგან მოესმა ნაცნობი და საამუ-
ში ხმა:

— *Monsieur*, როგორ ბძანდებით გუშინდელს აქედ?

ნამორელს ამ ხმის გაგონებაზე რალაც სიცხის ოფლმა გა-
დაცკრა, სახე გაუწითლდა და თვალეებმა ელვა დაუწყეს. მობ-

რუნდა ქალისკენ და იმ შიშით რომ მის გახარება არ შეეცოთ, შეკრთა, დაიბნა და სთქვა:

— უკაცრავად, ვერ შეგნიშნეთ!

— არაფერი, არაფერი დაბძანდით პატარა ხანს, — უთხრა ქალმა. ნამორელი ჩამოჯდა და ველარ ახერხებდა ლაპარაკს.

— აი, დუქანი *madame Etienne* ისა არის, უჩვენებდა თვალით დახლში მჯდარს დედაკაცზე; თქვენ მუდამ ამის მუშტარი იყავით.

— ღიან, სიამოვნებით! სულ აქ ვიყიდი ხოლმე. თქვა ეს და დააპირა გასვლა ნამორელმა.

— რას მიეშურებით, ბატონო? მე თქვენთან ლაპარაკი მინდა. ეს რომ თქვა ქალმა, დედაკაცი წამოდგა და გავიდა სხვა ოთახში.

— მე პირში მთქმელი ქალი ვარ; რაც გულზე მაქსარ დაემალავ. მე თქვენი სახე ძალიან მომწონს.

ნამორელი, თავად არეული, უფრო აირია; ქარხალივით გაწითლდა და წამოიღულღულა:

— რას მიბძანებთ, ქალბატონო? მე სრულიადაც მოსაწონი სახე არა მაქვს.

— ბარწმუნებთ, რომ მე თქვენ მომწონხართ. მე რა ძალა მადგია, რომ ტყუილი გითხრათ,

ძალმა შეატყო, რომ ნამორელს აკანკალებდა, სახე სულ უთამაშებდა.

— თქვენ როგორღა ბძანდებით? ქალს პირდაპირ არ ეტყვით ხოლმე იმას, რასაც ჰფიქრობთ?

— რასაკვირველია, უნდა კაცმა პირდაპირ უთხრას, ნამორელმა მიუგო.

— მაშ ერთვის ხასიათისანი ცყოფილვართ; სასიამოვნოა... სად ცხოვრობთ თქვენა?

ამ კითხვაზე ნამორელმა თავის ადრესი უთხრა.

შემოსულმა მუშტარმა შეაწყვეტინა მათ ლაპარაკი.

ნამორელიც გამოეთხოვა და წავიდა შინ.

ნამორელი რო სახლში შევიდა, სადილის გაკეთებას შეუდგა. ის ეხლა უფრო დაბნეული იყო ვიდრე გუშინ. რასაც კი ხელს მოაველებდა, სულ ძირს უვარდებოდა. სპირტის მაგიერ სამზარეულო ლამპაში ნაეთი ჩაასხა. წუმწუმას რომ ანთებდა, თავის მაგიერ ბოლოს უფხაკუნებდა. სპირტის ჭურჭელს ხელი წამოჰკრა და დააქცია. ბოლოს ისე აუთრთოლდა ხელები, რომ თავი დაანება და მიწვა ლოგინზე.

— რა დამემართა?! ამბობდა ჩუმად მათე.

რამდენიმე ხანი იყო წამოწოლილი, ნერვები ცოტა არ იყო დაუმშვიდდენ და გონზე მოვიდა.

— ეს სწორედ იმ ქალის ბრალია, ის შემიყვარდა უთუოდ; ოჰ, ა ყოფილა სიყვარული!

ამ ფიქრზე მათე ჩიტვიტ წამოვარდა ლოგინითგან. ჰაერისგან უმსუბუქესად გრძნობდა თავის თავს. ბედნიერებამ გარემოიციო მის არსება.

ნამორელმა გაიხსენა ყველაფერი, რაც კი ქალს ეთქვა იმ თავითგანვე; მის ღიმილი თვალ-წინ დაეხატა და ყველაფრითგან ის დასკვნა გამოიტანა, რომ ქალსაც ჰყვარებია ისა.

ოთახში რომ გული მეცადინეობაზე ვერ მისდიოდა, ამხანაგთან წასვლა მოინდომა. მართის მაგიერ იმას მთელი ჯგუფი დახვდა ამხანაგის ოთახში. მათეს პირის სახე უცინოდა: თვალეზი არა ჩვეულებრივ უბჭყვრიანობდენ და მიხრა-მოხრაც რაღაც სხვა-ნაირი ჰქონდა. ეს გარემოება ამხანაგებს ეუცხოვათ და ყველამ მისძახა:

— ოჰ, მათე, რა ამბავია, რა დაგმართვია; ფულები ხომ არ მიგიღია?

მათემ ღიმილით და მორცხვობით მიუგო, რომ მას არც ფულები მიუღია და არც არაფერი დამართვია.

— მაშ მაგის მიზეზი მე ვიცი.—თქვა ერთმა—ევ ოგუსტინიან ყოფილა და იქითგან მოდის.

ამ სიტყვებზე მათე მოიღუშა, თითქო ეწყინაო, და თიქმის ჯავრობის ხმით უპასუხა:

— ოგუსტინი კი არა და ჰოზეფინი არ გინდა!

მართლაცა და მათეს ძალიან ეწყინა, რომ იმ დროს, როცა მას აღიმებდა იმ ქალის სახის წამოდგენა, მგუსტინი გაუსახელეს, თითქოს იმ აზრით, რომ ისე აბუჩად აეგდოთ ის ქალიც, როგორც მგუსტინი იყო აგდებული. თუმცა ეცადა ეს წყენა დაემალა, მაგრამ ვერ მოახერხა, ამხანაგებმა გაუგეს. ამან უფრო გააჯავრა მათე და სულ ცუდს გუნებაზე დააყენა.

ამხანაგები რომ ამ ნაირს ოხუნჯობით არ შეხვედრიყვნენ მათეს, ის უთუოდ უამბობდა დაწვრილებით თავის შემთხვევას. ახლა კი გადაწყვიტა აღარ ეამბნო. იმის ფიქრით, მგუსტინის ხსენებით შეურაცხ-ჰყვეს ის წმინდათა წმინდა, რომელიც მარტო თაყვან-საცემელი იყო იმისგან. ამხანაგებმა რა იცოდენ, თუ რა წმინდათა წმინდა ეპოვნა მათეს და ამიტომაც თავიანთ ხუმრობას არ იშლიდენ. მათემ ვერ გასძლო და სრულებით გუნება-მოშლილი გამოეთხოვა მათ.

დ. კარიჭაშვილი.

(დასასრული იქნება.)

იოსებ ღვთისმეტყველის გარდაცვალების გამო.

უსწავლობამ ეს დაგემართა
დროზედ რომ ვერ დაგათასეთ,
და ეხლა კი რაღას გარგებს
თუმცა გლოვა ვათასეთ.

ლუკმა-პურის საშოვნელად
ხან სად ვლიდი და ხან სადა,
მაგრამ შრომამ უნგარომ
სათაყვანოდ აწ გაგხადა.

უკადრისი თავ-მოყვარე
არ იყავი არასოდეს,

ძნელათ ნახავ ჩვენში ვინმეს
შენგნით წყენა რამ ახსოვდეს.

ზედ მიწვენით, შენ იცოდი
გლებთ საამო ლექსის წერა,
მაშვრალ მუშაკს ამხნევებდა
შენს ტკბილ ჩანგზე სიმთა ქღერა.

ს. თ.

არა ჩვეულებრივი შურისძიება

(მოგზაურის წერილებიდან)

(თარგმანი).

ბევრს საკვირველს და თითქმის არა დასაჯერებელს ნახავს მოგზაური, განსაკუთრებით ისეთი, რომელსაც მოხლომია შორს ქვეყნებში ყოფნა; მაგრამ ის, რაც მე ვნახე ინდოეთის ერთ-კუთხეში, სწორედ რომ მეტად გასაკვირვებელი იყო. იქიდან მე ნამდვილად გავიგე სადამდის მივიდა კაცი ცრუ-მორწმუნეობით აღვსილი და მარტო ინსტიკტით მკვლევეი გზისა ცხოვრებაში.

ჩემი პუბნახში ყოფნის დროს მაიორი ტრომლისონი იყო დანიშნული მსაჯულად იმ მაზრისა, სადაც იდგა «პოლკი». მსაჯულის თანამდებობა, გარეშე ჯარის სამსახურისა, მიანიჭეს მას მისთვის, რომ ის იყო ცნობილი კაცი. იმის მოვალეობას, სხვათა შორის, შეადგენდა ხარკის მოკრეფა იქაური მცხოვრებლებისაგან. იმის მაზრას ეკუთვნოდა ერთი პატარა დაბა, რომელიც იყო პუბნახიდან სულ რამდენიმე მილზე. რადგანაც რომ ამ დაბის მცხოვრებლებზე დარჩენილიყო რამდენიმე წლის ხარჯი, ამისათვის მაიორს მოუვიდა ფიცხელი ბრძანება, რომ აეღო

და გაეგზავნა დანიშნულებისამებრ ხვედრი ფული. ჩასაკვირველია ეს ადვილი ასასრულებელი არ იყო, მაგრამ მაიორი არ შეუშინდა დაბრკოლებას და თვითონ გასწია ხარკის მოსაკრეფად. იმას უნდოდა გაეგო ნამდვილად შეეძლო თუ არა ხალხს ხვედრი ფულის გადახდა.

სხვათა შორის ამ დაბაში სცხოვრებდა ერთი ვინმე ჯისერიე იანდი, რომელიც ჩამდენიმე ხანის შემდეგ აცხადებდა უარს ხარკის გადახდაზე, რადგანაც, როგორც ამბობდა, ის ძალიან ღარიბი იყო.

როცა რომ ჯისერიესთან მივიდა მაიორი და დაუწყო თხოვნა ფულისა, ჯისერიე, ჩვეულებისამებრ, ჩაუვარდა ფეხებში და დაუწყო ვედრება:—მამა მყავს მოხუცი, ავათ-მყოფი, რომელიც შიმშილით ლამის მომიკვდეს, მყავს აგრეთვე ძუძუმწოვარა ბავშვი, რომელსაც დედა ძლივს ასაზრდოებს, მასთანვე არა მაქვს გროში ფული და ამისათვის გთხოვთ, რომ მოილოთ მოწყალება და მაპატიოთ.

ვინმე გამოუცდელი რომ ყოფილიყო, ჩასაკვირველია, რომ გაებმოდა მახეში, მაგრამ ტროლიმსონი, რომელსაც კარგად ჰქონდა ინდიელების ჩვეულება შესწავლული ვერ შეაცდინა სინდმა. მაიორმა გამოუცხადა ინდიელს, რომ თუ ის ახლავე არ მოუტანს მას ფულებს ის იქნება დატუსაღებული. შეატყო რა ინდოელმა, რომ აღარაფერი გაუვიდოდა მაიორთან, გასწია, მოიტანა დამალული ქისა და გაისტუმრა მაიორი. ინდოელის სახე იყო ამღვრეული და ეტყობოდა, რომ ძალას ატანდა თავს. შემდეგ თავისებური პირ-მოთხოვებით და თაყვანის-ცემით გააცილა მაიორი სოფლიდგან. მაგრამ გააცილა თუ არა ის, მაშინვე იწყო წყევა-კრულვა და ფიცი, რომ მას უეჭველად გარდაუხდის ინგლისელს თავის შეურაცხებას.

შემდეგ წელში მაიორმა დანიშნა რალაც საქმისთვის საზოგადო ყრილობა, რომელზედაც შეკრებილიყვნენ მრავალნი ინდოელნი მაზრის სხვა-და-სხვა კუთხიდან. მაიორის გარშემო ისხდნენ მისი მდივანი, მწერალი და ჩამდენიმე ევროპიელი, რომელთა შორის ვიყავი მეცა. იქვე საიდგანლაც გამოჩნდა ჯი-

სერიე სინდი, რომელსაც ხელში ეჭირა ბავშვი. მაიორს სრულად დაეწყებოდა სცენა ინდოელთან და პირველად ვერც იცნო იგი, მაგრამ სინდი კი ყოჩაღად იყო. ის მიუახლოვდა მაიორს და ჰკითხა:

— მცნობ კიდევ? დიდს ინგლისელს ახსოვს კიდევ საცოდავი ინდოელი, რომელსაც შარშან გადაახდევინეს რამდენიმე წლის ხარკი ერთად, თუ არა?

— აჰა, ახლა მომაგონდა; მახსოვს, მახსოვს, როგორ არა!

— ის საწყალი ინდოელი—მე ვარ. მე ვარ ის, ვისაც წაართვი შენ უკანასკნელი გროში მაშინ, როცა ბავშვი, რომელიც ახლა ხელში მიჭირავს და მოხუცი მამა შიმშილით მეხოცებოდნენ. მე ვარ ის, რომელმაც აღუთქვი მამი-ჩემის ღმერთებს, რომ ვიძიო შური მაზე, ვინც გააფუჭა ჩემი კეთილმდგომარეობა და ვინც დაარღვია ჩემი ბედნიერება. და აჰა, ამ გვარად ვასრულებ მე ჩემს აღთქმას.

ითქვა თუ არა ეს სიტყვები იმან, დაიწია უკან, წაავლო ფეხში ბავშვს ხელი და დაახეთქა კიბის ქვებზე. შემდეგ განაგრძო:

— ამ გვარად ვიძიე მე შური! ეს ბავშვი, რომელიც ეს არის მოგვკალი მე, არის ერთად-ერთი ჩემი შვილი, ერთად-ერთი საგანი ჩემის სიყვარულისა, მაგრამ ის შევესწირე მე მსხვერპლად შურის-ძიების ღმერთსა. მე ვსთხოვ მას, რომ ამ ბავშვის ძვირფასი სისხლი აილოს შენგან, გულ-ქვაო ინგლისელო! შენა ხარ დანაშაული მაგის სიკვდილში. ამ წამს ამ ბავშვის სული იმყოფება «სიკვდილის ღელეში» და იწვევს შურის ძიებას შენს თავზე. დამერწმუნე რომა ამ ბავშვზე უძვირფასესი რომ მყოლოდა ვინმე, იმასაც გავიმეტებდი და შევესწირავდი ღმერთებს თუ რომ უფრო გავარისხებდი იმათ შენზე. ახლა მე დამშვიდებული ვარ; მე ვიძიე შური და ჩემთვის ესეც საკმარა არის.

როგორც მაიორი, ეგრეთვე სხვა ევროპიელნი გაშტერებულნი ვიყავით და არ ვიცოდით თუ რა გვეთქვა. რაც შეეხება

ინდოელებს, ისენი იყვნენ დამშვიდებით და არც კი გაჰკვირვებიათ თავიანთი მემამულეს მოქმედება.

ჯისერიე იდგა და ფიქრადაც არ მოსვლია გაქცევა და თავის შევლა. სინდი მაშინვე დაატუსაღეს. რამდენიმე დღის შემდეგ იმას წაუკითხეს განჩინება, მაგრამ ის არც კი აქცევდა იმას ყურადღებას. სინანულის მაგიერ ის ამაყობდა კიდევ შეილის მოკვლით და ამბობდა, რომ თუ აქედგან (ციხიდგან) განთავისუფლდი, ყოველივე ღონისძიებას ვიხმარ იმისთვის, რომ უფრო განვარისხო ღმერთები ინგლისელებზე. მაგრამ მსაჯულებმა არ მიუშვეს იგი სხვა ბოროტების ჩადენამდე და გადაუწყვიტეს სიკვდილით დასჯა. ბავიდა ამის შემდეგ რამდენიმე დღე. მივიდა მასთან ერთი მოხუცი ინდოელი და მოსთხოვა მას სასჯელის აღსრულებისათვის დაწესებული ფული. როცა რომ ჩააბარეს იმას ხვედრი ფული, იმან გამოუცხადა დიდი მადლობა მაიორს და დააპირა გასვლა, მაგრამ ტროლიმსონმა, რალაც ცნობის-მოყვარეობის გამო შეაჩერა ის და ჰკითხა თუ რა ჰქვიან.

წარმოიდგინეთ მაიორის განცვიფრება, როცა გაიგო რომ ჯალათსაც ის სახელი ერქვა, რაც დასჯილს.

— ნათესავი ხომ არა ხარ შენ დასჯილისა? ჰკითხა მაიორმა.

— მე იმის მამა გახლავარ. მიუგო ცივად მოხუცმა.

— და შენ გაჰბედე შენივე შეილის დაღრჩობა! შეჰყვირა ტროლიმსონმა.

— რა მექნა საგიბო! ჩემს შეილს ხომ მაინც არ ასცდებოდა საღრჩობელა! აგეთი ყოფილა ჩვენი ბედი. და თუ მე არ მესარგებლა ამათი სხვა ისარგებლებდა, და რადგანაც ჩვენ ძალიან ღარიბები ვართ, ამისათვის მე არ მინდოდა, რომ ჩვენი უბედურებით ესარგებლნა სხვას.

— და შენ შეასრულე ეს ისე, რომ არ შეგაწუხა სინილისმა, არა იგონო-რა შენმა გულმა?

— საგიბო! აგეთი ყოფილა ჩემი შეილის ბედის-წერა! იმან ხომ გადიხადა თავის მოვალეობა, მაშ რისთვისლა უნდა შეაწუხოს იმის მამა სინილისმა?

სთქვა თუ არა ეს მოხუცმა, დაუკრა მძიმეთ თავი მაიორს
 და გავიდა კმაყოფილის სანით.

სახალხო ლექსები

(გაგონილი ჯაგანეთში, სოფელ ხიზაბაგრაში იაკობ ღაზარა-შვილისაგან).

შენ, ერეკლევ, ოქმიანო,
 ცხენ მაღალ უნაგრიანო,
 შენი ნახოცი ლექები
 ასპინძის ბოლოს ჰყრიანო!

ყვაეი, ყორანი ლეშსა სჭამს,
 კაჭკაჭნი თვალებს სთხრიანო;
 ვაი მათ დედის ძელოებსა,
 რომ გონჯ ალაგას ჰყრიანო!

ერეკლემ შემოუტია
 ამ თავის ბორდა ხმალსაო:
 — რას შერები, ჩემო ფრანგულო,
 რატომ არ გამცემ ხმასაო?

— გულ-უშიშრათაც შემაჰკარ,
 ძალი ატანე კლავსაო,
 დაჯექ და სეირს მიყურე,
 სად გაეგორებ თავსაო!...

ერეკლემ ცხენს შეუტია,
 ხეზე გახადა თქათანი,
 ხევ-ღელე ლეშით აამსო,
 ცხენს შეუღება ფათარი.

შტატს ამცირებენ

«ჩინოვნიკი.»

(დასასრული).

ნაჩალნიკის სიტყვაში რალაც ნალელიანობა იხატებოდა. მას, ჯერ პენსია არ დაემსახურებინა და ამიტომ თვით შეშინებული გახლდათ, ვაი თუ შტატს გარედ დაერჩეო. მინიკოვი კი სულ სხვაფრივ ფიქრობდა, მან უფროსის სიტყვებისაგან ის დასკვნა გამოიყვანა, რომ თვითონ იგი დარჩება შტატისა გარედ. მინიკოვმა პასუხი არ გასცა უფროსსა, მხოლოდ ერთი ღრმად ამოიოხრა. ეს ნაჩალნიკს ძლიერ მოეწონა.

— ღიად, ძმობილო, შტატს შეამცირებენ, ვგონებ, ძლიერ საჩქაროდ.

მინიკოვი შევიდა თავის კანცელარიაში ძლიერ ცუდ გუნებაზე.

— მკ, შტატს შეამცირებენ, ღიად, შტატს შეამცირებენ, გაუგებლად ჩაილაპარაკა მან.

— როდის-ღა? მის დაითხოვენ სამსახურიდგან, ეკითხებოდნენ მას.

— არ ვიცი, მაგრამ, რომ შტატს შეამცირებენ, ამაზედ თვით უფროსმა ილაპარაკა. ამ დროს მთელი კანცელარიის ჩინოვნიკობა ფეხზე წამოდგა. რალა გვეშველება თუ შტატი შეამცირეს... თვით უფროსმა ბრძანა ამაზე?... ღა სხვა ამ გვარი მსჯელობა მოისმოდა...

* * *

მუშაობა შეწყდა. ჭველანი რალაზედაც დაფიქრდნენ. მაგრამ რადგან ისინი მსჯელობას მიჩვეულნი არ იყვნენ, ამ გვარმა მდგომარეობამაც სისწრაფით განვლო თვისი გზა. ძალმების ჩხარა-ჩხური ისევ გაისმა. ხანდისხან კი გაისმოდა ხოლმე ოხერა რომელიმე შეშინებული ჩინოვნიკისა... მაგრამ რაც უნ-

ხა, ხა?... ღიად, მე, მე, მე შემოძლიან... ამ დროს ერთს კიდევ გადახუხამს და ისევ ამ გვარ «რეჩს» მოჰყვება.

* * *

მინიკოვი თავის სახლში გვიან მობრძანდა. ცოლი მივარდა ქმარსა და უთხრა: «აბა, მითხარით სად ბრძანდებოდით შე ასეთო-ისეთო?...

— მწუხარებით, ღმერთს გეფიცები, მწუხარებით! მიუგებს ქმარი. ცოლი გინებას დაუწყებს.

დაჩუმდი ჩემო სულიკო, დაჩუმდი,—სულ ერთიან ვიღუპებით!... შტატს ამცირებენ!.. ამბობს შეზარხოშებული მინიკოვი, როცა საბანში გახვევას აპირობს...

ღილით მინიკოვი გამოიღვიძებს და შეჰნიშნავს, რომ მას თავი სტკივა, ხელები უკანკალებს და სხვა... იმ შიშმა, რომელიც გუშინ მინიკოვმა სიმთვრალით დაივიწყა, ისევ გარემოიცვა ის ახალის ძალითა. იგი გულს იხეთქს, ზიზლი მოსდის თავის ცოლზედ, ბავშვებზე და სუყველაფერზე, რაც მას გარემო არტყია. ასტყდა ერთი ალიაქოთი, ბავშვები ღრიალებენ, ცოლი სტირის. მინიკოვი კი კანცელარიაში მირბის. სამსახურის გათავების შემდეგ იგივე ხდება რაც გუშინ და გუშინ წინ მოჰხდა... ამ გვარად მიდიოდნენ დღენი... არ ვიცი სადამდე მიაღწევდა მინიკოვი და სხვანი მასთან მოსამსახურენი ამ გვარ მდგომარეობაში მყოფნი, რომ ყველაფერი ერთბაშად არ გადაწყვეტილიყო.

* * *

ერთს დღეს ასტყდა ერთი ჩოჩქოლი. ძალაღლი მოვიდა; დღეს უთუოდ გამოაცხადებენ. სუყველანი დაფაცურდნენ, სუყველანი მასლაათს შეუდგნენ. არაყის არ უნდოდა საქმისათვის ხელი მოეკიდებია. შეროსმა თავის მოსვლით, შიშის ზარი დასცა თვისს ხელ-ქვეშე მყოფ ჩინოვნიკებს. ჩინოვნიკები ფეხზედ წამოდგნენ, როცა ნაჩალნიკი მობრძანდა და რამდენისამე წამის განმავლობაში ადამიანური სახე მიიღეს. მინიკოვი, როგორც მისი ამხანაგები, ფიქრობდა, რომ დღევანდელი დღე უკანასკნელი დღეა მისი სამსახურისა. მაგრამ იგი სხვებსავე

არ კანკალებდა, სხვებსავე არ ეშინოდა მას. შიშის მაგიერ მის გამხდარ, ფერ-მიხდილ პირის-სახეზედ წაიკითხავდით სიბრალოულს გულ-მტკივნეულობისას.

— მკაცრი წელი ემსახურებ, ფიქრობდა იგი, ჩემი ჯან-მრთელობა სრულიად დავკარგე და ვინ იცის სამსახურიდგან დამითხოვონ...

* * *

ამის შემდეგ შემობრძანდა უფროსი, ნაჩალნიკი და გამოუცხადა ჩინოვნიკებს: ორი ჩინოვნიკი, რომლებსაც პენსია დაუმსახურებიათ, დათხოვნილ იქმნებიან სამსახურიდგან, ერთი გადაყვანილ იქნება მეორე ადგილზე... ამით თავდება ყველაფერი...

მინიკოვი რაც უფრო და უფრო დარწმუნდა, რომ მას ხელს არ ახლებენ, მით უფრო მის სახის გამომეტყველება გამოიკვალა, სიბრალოული განქრა და მის მაგიერ უწინდებური მოჩილობა იხატებოდა. მართის სიტყვით ყველაფერმა უწინდელი სახე მიღო. ძალმებმა ახალის ძალით დაიწყეს ჩხარი-ჩხური, გაისმა ისევ ჩვეულებრივი: «СЛУШАЮ-СЬ» და «ТАКЪ ТОЧНО-СЬ» ძახილი. მინიკოვი პირ-მოცინარე და გახარებული სახლში გაიქცა. სოლი მრისხანე და მოღრუბლოული შეხვდა მას... მაგრამ ცოტა ხნის შემდეგ ისიც გამხიარულდა.

— ბაიხარე, ჩემო სულიკო, სიხარულით წამოიძახა მინიკოვმა... ღამტოვეს ისევ სამსახურში... ამის შემდეგ აღთქმას ვსდებ სიმთვრალეს თავი დავანებო!

მათი ცხოვრება ისევ ძველ ჭახრაკში ჩაეარდა, ისევ ძველებურად დაიწყო მსვლელობა.

ნ ა ლ ე ვ ი

ბასართობი

თეატრში რა მოახდინა ვირთაგვამ

(ჩვენი აქტიორების საყურადღებოდ.)

ვირგინიის შტატში, რიჩმონდში, ერთი ოპერის წარმოდგენის დროს თეატრში, სწორედ მაშინ, როცა „ტენორი“ და „პრი-

მადონა“ უცხადებდნენ ერთმანერთს საუკარულს, სცენაზე გამოკარ-
და საიდგანლაც ერთი დიდი ვიქტორია და ეცა პირ-და-პირ მომღერალ
არტისტებს. პრინცმა მათ შიშით გული წაუვიდა, ტენორს და-
კაწულა თავისი ალტომა და ფიცა და რაც ძალი და ღონე ჰქონდა მოჭ-
კურცხლა სცენიდან. ვიქტორია გამოქანა ორკესტრისაკენ და ჩაუბ-
რა კალთაში მუდღელს, რომელიც შიშისაგან სულ მთლად დაიკარ-
გა და გაქანა კარებისაკენ; იმას თან მიჰყვნენ სხვა მუზიკანტებიც. ვიქ-
ტორია გადახტა პარტურში და ერთი ალიაქოთი აჰსტებს იქ მსხდომი
მანდილოსნებ შორის: ერთი ნაწილი საზოგადოებისა სიცილს ძლივს
იჭერდა, მეორეს კი ისტერიკა მოსდიოდა. ბოლოს, საქმე გათავდა
იმით, რომ ერთმა იქ მყოფმა აფიცურთაგანმა დაჰკლა ხმლით საშიშ-
რად გაშვებულ მხეცი. ამის შემდეგ ყველანი დამშვიდნენ და წარ-
მოდგენა ჩვეულებისამებრ გათავდა.

რეცეპტი

გასათხროვარ ქალებს.

თავში ტკბილი—ბოლოს მოლომ,
დაცთილი მაქეს, გამწარდება;
სულთქმა-ოხერა გვიანლა,—
მერე აღარ გამოდგება!

რაც გირჩიოთ მე მოხუცმა,—
სჯობს რეცეპტათ შეინახოთ;
თუ არ გინდათ ჯერ სიცილი
ბოლოს ყველამ შეინახოთ!

«სიყვარულის ორი უნცი
«თანაგრძნობის გრანი ერთი—
«ორივე ერთად შეაზავეთ,
«ყველას ასუით თითო წვეთი.

«უხვი გრძნობა, ნარ-ნარ ქცევა
«ერთსა წრეში ჩააყენეთ—
«მეტ სურვილსა და სიცილსა
«ხი, უთხარით, შეაყენეთ.

ექიმი სენაკელი.